

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za inozemstvo 100 D

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon šte. 50, upravnštvo šte. 328

SLOVENECE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istolp. peti-vrsta
mali oglasi po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po prazniku

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inšerate, Sarajevski. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga to Dunaj št. 24.797

Velik papež.

12. tega meseca je minulo četrto leto, odkar je bil kardinal Achille Ratti, bivši prefekt slovite ambrozijanske knjižnice v Milanu, kronan za papeža Pija XI. Da se uprav letos ta obletnica po vsem svetu slovesno spominja, temu je zlasti vzrok sveto leto, ki je delavnost in pomen tega papeža pokazalo v posebno jarki luči.

Pričujoče in preteklo stoletje sta nam dala skoro same velike papeže, ki so bili poklicani za vodstvo Cerkve v izredno težavnih časih. Med njimi pa se posebno odlikujejo zadnji, ko se poslanstvo Cerkve sredi skoro popolnoma kapitalizirane in zmaterializirane civilne družbe obrača vedno bolj naznotraj, na duhovno obnovitev in preroditev duš, iz katerih ima v bodočnosti iziti tudi vnanja politična in socialna preureditev sveta. Med temi papeži zavzema sedaj vladajoči Pij XI. zelo odlično mesto.

Svojo devizo »Mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem« izjavja Pij XI. z mirno doslednostjo in uspešnimi sredstvi. Vseskozi je njegovo prizadevanje to, da se katoličanstvo pokaže kot največja moralna in kulturna sila sveta, ki edina more človeštvu vrniti notranji in po njem tudi vnanji mir. Strokovno sijajno prirejena misijonska razstava v Rimu je duhovno poslanstvo Cerkve med vsemi narodi sveta neizbrisno manifestirala, sveto leto je privabilo pred prestol papeža ogromne množice iz vseh delov zemlje, avtoriteta poglavarja katoliške Cerkve se je pod Pijem XI. povzdignila do izredne višine, ne da bi se neodvisnost Cerkve količkaj žrtvovala — nasprotno, ta neodvisnost se čedalje bolj podčrta. Zamisel kraljestva Kristusovega, ki naj bo končni rezultat duhovnega preroda človečanstva na podlagi resničnega bratovstva narodov, socialnega miru in zmage pravice ter ljubezni nad silo, zadobiva vedno bolj realizujoče se oblike.

Pod nobenim papežem pa se ni tako konkretno in praktično ter obenem modro delalo za zedinjenje krščanskih cerkva v eno pravo Cerkev kakor pod sedanjim. Pij XI. si je zlasti kot nuncij v Varšavi stekel za to potrebne izkušnje in poklical v središče Cerkve moč, ki so za to delo posebno sposobni, ter jim tako dal priložnost, da se udeležujejo in razmahnejo. Pij XI. ne pozna nobene ozkostranosti tudi ne v tem oziru. Predvsem so obrnjene njegove oči na Vzhod, na slovanske narode, v prvi vrsti na Rusijo, toda tudi za prizadevanja za združitev protestantov, predvsem Angličanov s katoliško Cerkvijo, se živo zanima in jih podpira. Bistrega in pronicavega uma, praktičnega smisla in širokega srca, obenem previden in dobro tehtajoč razmere, je za to svoje poslanstvo v najvišji meri usposobljen.

V času, ko pretresajo vse države globoke krize, ko je liberalni demokratizem na smrt bolan, ko se pojavljajo diktature, ko divja dalje razredni boj, ki se komaj da za silo potlačiti po kapitalističnem »redu in radu«, ko iščejo državniki zmanjšan stalnih smernic in se tolažijo z efemernimi sporazumi, pogodbami in pakti, ki ne morejo resnično zaceliti ran družbe, vlada Pij XI. mirno Cerkev, ki se danes prav tako kakor ob razpadu rimskega imperija po svoji notranji duhovni moči le še bolj očvršča, čimbolj se sedanja prosvetna civilizacija rahlja in maje v svojih temeljih. Njo čaka vodstvo družbe — regnum Christi — ko se civilna družba skesana in onemogla vrne k njenim načelom, ko sile tihega prepovedne prodrejo na površje in pomlajeni ali popolnoma novi narodi stopijo na pozorišče zgodovine, ki danes zaključuje v Evropi svoj krog in pripravlja novega.

Pij XI. to sluti. Pij XI. v tej slutnji dela. Pij XI. nam je voditelj na tej poti. Na koncu te poti je Cerkev zmagoslavna — ecclesia triumphans.

HPS v Dalmaciji.

Split, 12. febr. (Izv.) Včeraj se je vršilo tu zborovanje vodstva HPS za Dalmacijo. Zborovanja so se udeležili odborniki krajevnih organizacij in delegati vseh večjih krajev Dalmacije. Na zborovanju je obširno poročal o političnem položaju in o položaju HPS na Hrvatskem predsednik Stjepan Barić. Z velikim zadovoljstvom so zborovalci sprejeli ugotovitve, da je v zadnjem času ljudska stranka pridobila mnogo novih pristašev, posebno v onih krajih, katere so obiskali zadnji čas dr. Korošec in voditelji HPS.

Pred važno odločitvijo. -- Nove volitve?

RADIČ JE KONČNOVELJAVNO ODIGRAL V VLADI. — PAŠIČ PONUDIL KRALJU DEMISIJO. — PAŠIČ HOČE ZASIGURATI RADIKALNO VOLIVNO VLADO.

Belgrad, 12. febr. (Izv.) Že takoj včeraj se je videlo po vtisu, ki ga je napravil govor Stjepana Radića, da ni imel uspeha in da si je svoj položaj samo poslabšal. Radi tega se je danes pričakoval energičen razplet, ki se pa ni povsem izvršil, zaradi tega traja politična napetost dalje.

Radikali so odločno proti Radiću, kar se vidi iz pisanja vseh njihovih listov. Glavni organ »Vreme« n. pr. piše: »Od uglednega radikalnega prvaka smo dobili sledeče izjave o vtisih Radićevega govora med radikali: Vtis, ki ga je napravil Radić na radikale, je zelo slab. Po obvezah, ki jih je Stjepan Radić prevzel nase na sinočnji seji ministrskega sveta, bi moral podrobno demantirati vse tiste svoje napade in izjave, ki so razburile javno mnenje, storil pa ni nič drugega, kakor da je nametal kopico fraz stranki in Pašiću in misli, da se bo s tem odtegnil dolžnosti, da vse svoje napade jasno dementira. To je splošen vtis v radikalnih krogih.«

Ta izjava natančno pogodi položaj in so jo nam danes ugledni radikali potrdili. Slekoprej zahtevajo, da naj Stjepan Radić zleti iz vlade. Mislijo se je, da v stvari pade definitivna rešitev na seji, ki jo je sklical Pašić za danes dopoldne. Do seje pa ni prišlo in jo je Pašić v zadnjem trenutku odpovedal, sklical pa je sejo radikalnih ministrov, ki so se zbrali ob 1. popoldne.

Med tem časom je bil Pašić poklican na dvor k avdienci. Ko se je vrnil v predsedstvo, je obvestil tovariše o uspehu. Kakor smo izvedeli iz absolutno zanesljivega vira, se je na tej konferenci sklenilo, da se Pašiću prepustijo popolnoma svobodne roke, nakar je Pašić svojim tovarišem povedal, da namerava podati ostavko. Izvedeli smo, da je Pašić v avdienci to tudi storil in da je kralju povedal mišljenje radikalov, to je, da stojimo pred demisijo vlade. Vendar pa se Pašiću to ni posrečilo. Kralj vztraja na tem, da naj se za vsako ceno sprejme proračun.

Pašić bi torej za vsako ceno rad izkoristil sedanjo splošno zmedo, katero je povzročila Radićeva bedasta politika, da si zasigura volivni mandat.

V tem oziru je Pašić star mojster, kar je že večkrat dokazal. Sedanji položaj bi se

lahko primerjal s slučajem, ki se je dogodil leta 1908. Takrat so pričeli samostojni radikali ostro obstrukcijo proti notranjemu ministru Nastasu Petroviću. Zaradi njihove obstrukcije in pritiska javnega mnenja je Pašić kralju Petru predlagal 11. aprila 1908, da naj razpusti skupščino in razpiše nove volitve. Kralj Peter je pri tej priliki izrazil željo, da se najprej v skupščini sprejme proračun in trgovska pogodba z Avstrijo. Po štiridnevem posvetovanju s Pašićem, Ljubo Stojanovićem, voditeljem samostojnih radikalov in drugimi uglednimi politikmi, je kralj Peter ostavko sprejel. Tekom razpleta krize je kralj Peter poskušil sestavo koalicijskega kabineta, ki naj bi sprejel proračun. To rešitev so takrat samostojni radikali odklonili, zahtevali so koalicijski kabinet, ki naj bi izpeljal svobodne volitve. Po dolgi borbi je kralj Peter končno dal Pašiću volivni mandat in Pašić je sestavil isto vladu, ki je preje dala demisijo z izjemo, da ni bil več v vladi Nastas Petrović.

Slično je tudi danes. Na eni strani hoče Pašić volivni mandat za radikale, javno mnenje pa misli, da volitve v sedanjem času niso oportune. Če bi se kriza morala končati na tak način, je soglasno in enodušno mnenje vseh političnih krogov, da naj bi se volitve vršile svobodno, tako da bi se enkrat videlo resnično in pravo razpoloženje ljudstva in da bo parlament pravi zastopnik suverene ljudske volje.

Zato se v javnosti pojavljajo kombinacije o koncentracijski vladi in druge kombinacije, katerih namen naj bi bil, da se sestavi vlada, ki naj bi izpeljala svobodne volitve. Zanimivo je primerjati takratni položaj in današnji, da je namreč tekot reševanja krize krona zahtevala, da naj bi se sestavila vlada iz ljudi, ki nimajo velikega vpliva in ugleda, to je od drugovrstnih politikov brez voditeljev strank.

Danes se ta kombinacija ponovno ponavlja in večkrat se je že govorilo o vladi, ki naj bi se sestavila brez voditeljev strank, predvsem brez Pašića in brez Radića. — Navajamo ta primer, ker se nam zdi, da je položaj sličen in da se Pašić poslužuje istih metod in sredstev za doseg istega cilja: homogene radikalne volivne vlade.

Diplomati obsojajo Radićev napad na nuncija.

AKCIJA PROTI BALKANSKIM MANIRAM.

Belgrad, 12. febr. (Izv.) Nekvalificiran Radićev napad na papeževoga nuncija msgr. Pellegrinetija je napravil nenavadno velik vtis. O njem poročajo vsi današnji listi. Vladno »Vreme«, za katerega se trdi, da stoji blizu zunanjemu ministru, kakor tudi drugi listi trdijo, da je Radić s tem svojim nekvalificiranim napadom spravil vladu v zelo neprijeten položaj.

O tem nekvalificiranem napadu se je danes zelo mnogo govorilo, ne samo v političnih krogih, ki soglasno obsojajo te Radićeve nastope, ampak tudi v diplomatskih krogih. Kakor znano, je Radić že parkrat napravil take nekvalificirane napade napram tujim državam in narodom. Zato so diplomati in zastopniki tujih držav v Belgradu mnenja, da bi bilo v interesu vseh, da se store odločni koraki proti takemu nastopanju ministra.

Vaš dopisnik je imel priliko razgovarjati se z uglednim zastopnikom velike države, ki je v odločnih besedah zavrnil tak način razpravljanja, kakoršen je Radićev, obenem je opozoril na dejstvo, da je treba vedno imeti pred očmi, da je papežev nuncij doyen diplomatskega zbora v Belgradu in da je radi tega napad na simpatično osebo papeževoga nuncija obsojati. Izrazil je svoje mišljenje, da

taki napadi ne morejo ostati brez posledic, kajti za izjavo vsakega posameznega ministra je odgovorna celokupna vlada. Začudil se je tudi, da je videl Stjepan Radić v Pellegrinetijevem potovanju nekaj posebnega. Opozoril je na dejstvo, da je to potovanje bilo sprejeto v svetu kot izredno simpatično, kot dokaz za to je navedel obširen članek, ki so ga objavile ugledne londonske »Times« dne 30. jan. v katerem diplomatični sodružnik tega lista pozdravlja Pellegrinetija in hvali njegov nastop, to je njegovo potovanje med katoliško ljudstvo. Članek izraža tudi upanje, da bo imelo to potovanje dober vpliv na široke ljudske mase in da bo v splošen blagor in korist.

Končno je ta ugleden zastopnik izjavil, da se je v diplomatskih krogih govorilo o tem, da mora diplomatski zbor napraviti kolektivne korake pri Ninčiču z ozirom na navedeno dejstvo, da je Pellegrineti doyen diplomatskega zbora. Minister dr. Ninčič je dejal, da ne more ostati ravnodušen proti tem napadom z ozirom na to, ker se je po Radićevih izjavah ta konferenca vršila v zunanjem ministrstvu in je s tem kompromitiran tudi zunanji minister dr. Ninčič.

Tajni pakt RR.

Belgrad, 12. februarja. (Izv.) Radikali zatrjujejo, da je vlada sklenila objaviti sporazum med R in R, da bi cela javnost videla, kaj se v tem sporazumu nahaja. Povod za ta uraden sklep so dale posebne Radićeve izjave. Tekst naj bi se najprej prečital v radikalnem klubu, potem pa naj bi se objavil v javnosti. Zdi se, da vest radikalov ne bo popolnoma resnična, ker bo gotovo preje pristal Radić na vsako popuščanje, kakor da bi se objavilo be-

sedilo sporazuma, ki bi šele v pravi luči pokazalo popolno Radićevo kapitulacijo in obenem jasno dokazalo, na kako slabih in trhljih nogah leži agitacija njegovih agitatorjev po Sloveniji in Hrvatskem, ki izkoriščajo dejstvo, da je sporazum tajen, širijo med ljudstvom neresnične vesti in zatrjujejo, da Radić ne odstopi od svojega programa in da ni svojih volivcev prevaral. V interesu obeh strank pa bi bilo, da se tako slepomnišenje in politika za zaprtimi vrati ter trgovanje z ljudskimi interesi že enkrat konča.

Proslava obletnice papeževoga kronanja.

Belgrad, 12. febr. (Izv.) Dopoldne in popoldne se je v tukajšnji nunciatu vršil ob priliki proslave štiriletnice kronanja sv. Očeta Pija X. svečan sprejem. Dopoldne je bil sprejem za diplomate in povabljenе gosle. Za ta sprejem je vladalo veliko zanimanje, kakoršnega še ni bilo dosedaj. Pri nunciju msgr. Pellegrinetiju so se ob 11. zbrali vsi tukajšnji poslaniki tujih držav in številni diplomatski uradniki ter ugledne belgrajske osebnosti. V imenu vlade je bil minister za vere Trifunović ter še nekateri drugi uradniki. Papeževemu nunciju Pellegrinetiju so vsi iskreno čestitali.

Popoldne je bil sprejem za neoficielne goste. Zbrala se je velika družba najuglednejših zastopnikov belgrajskih katolikov in pravoslavnih zastopnikov stanov. Papežev nuncij Pellegrineti in njegov tajnik mons. Cerretti sta sprejemala goste.

Belgrajski katoliki bodo priredili v nedeljo svečano proslavo štiriletnice kronanja sv. Očeta Pija XI. v dvorani poleg katoliške cerkve. Dopoldne bo pontifikalna maša s primernim govorom. Službo božjo bo imel prevz. g. o. Ivan Rafael Rodić, nadškof belgrajski.

Program popoldanske slovesnosti bo sledeč: 1. Ecce sacerdos magnus. Pel bo cerkveni zbor. 2. Ti si Peter. Govor. 3. Kolb, Ave Maria, solopetje. 4. Premrl, Rože za Marijo. 5. Papeževa himna. 6. Sv. Oče Pij XI. in katoliki v Srbiji, govori belgrajski katoliški župnik dr. Vekoslav Wagner.

Za to proslavo vlada v vseh belgrajskih krogih veliko zanimanje, kar dokazuje, kako visoko spoštujejo belgrajski katoliki sv. Očeta in njegove zastopnike v Belgradu.

Zagreb, 12. febr. (Izv.) Danes se je v zagrebški stolnici slovesno praznovala 4letnica vladanja Pija XI. V stolnici se je vršila slovesna služba božja, katero je daroval nadškof dr. Bauer. Po maši je nadškof v svoji palači sprejel zastopnike vojaških in civilnih oblasti.

Dunaj, 12. febr. (Izv.) Pri slovesnem praznovanju četrte obletnice kronanja papeža Pija XI. je imel slovesno službo božjo v cerkvi sv. Štefana kardinal Piffli. Pri sv. maši so bili navzoči predsednik dr. Hainisch, kancelar Ramek, ministra Schneider in Resch, zastopniki vojaških oblasti, deputacije dijaštva in vseh drugih katoliških organizacij.

Berlin, 12. febr. (Izv.) Slovesno službo božjo ob praznovanju obletnice kronanja Pija XI. je daroval nuncij Paccelli. Udeležili so se zastopniki vseh civilnih in vojaških uradov.

Obznana zopet na obzorju SHS politike.

Belgrad, 12. februarja. (Izv.) Današnje »Novosti« pišejo:

»V ilustracijo razpoloženja nekaterih radikalov je zanimivo zabeležiti, da pitešjo nekateri radikalni poslanci o obznani. Pravijo, da bi se imela ta obznana ponovno uvesti proti vsem tistim, ki ne marajo radikalne politike.«

Vest »Novosti« je značilna in kaže pravo mišljenje velikosrbijancev. Namesto iskrenega bratskega sporazuma, nam sedaj ponujajo obznano. Če bodo ti ljudje še dolgo ostali v vladi, potem še ne bo kmalu prišlo do toliko zaželenega miru v državi, marveč bodo strasti vedno bolj rastle in ljudsko blagostanje bo vedno bolj padalo.

VTIS RADIĆEVEGA GOVORA NA HRVATSKEM.

Zagreb, 12. febr. (Izv.) Govor Stjepana Radića v parlamentu, v katerem je žalil zastopnika sv. Stolice, je izzval v duhovniških krogih veliko ogorčenje. Splošno obsojajo Radićev napad, s katerim je kvarno uplival na potek pogajanj za sklenitev konkordata. V tukajšnjih krogih vlada prepričanje, da se je Radić s svojimi napadi na katoliško gibanje in njega predstavnike hotel približati zopet radikalom, ker se domneva, da je Radić po sporazumu z radikali zavezan slabiti ugled katoličanov na Hrvatskem.

SPOR MED RADIKALI IN RADNČEVCI V DALMACIJI.

Split, 12. febr. (Izv.) Spor med radićevci in radikali radi velikega župana Perovića se je ponovno poostiril, ker radikali niso ugodili zahtevam radićevcev, da se Perović odstavi. Razmerje se je poslabšalo ponovno tudi valed tega, ker radikali ne dovolijo, da bi bili imenovani za komisarje radićevci.

Socialna politika SHS.

Notorično je — žalilob — da velja naša država pred znanjem svetom za eno socialno najbolj reakcionarnih držav.

Razen zakona o zaščiti delavcev in razen zakona o zavarovanju delavcev ne moremo v teku sedmih let državnega življenja zabeležiti niti enega pozitivnega delavskega zakona, ki bi bil jemal najširše plasti delovnega ljudstva v zaščito. Še več! Zakon o zaščiti delavcev pravzaprav ni nič drugega kot pesek v oči. Kajti naša ministrstva za socialno politiko so z eno samo častno izjemo zasedali ljudje, ki so bili prežeti skozinsko kapitalistične miselnosti. Ministrstvo za socialno politiko je bilo na ta način samo sinekura za vladne eksponente, dočim je delo v ministrstvu dobesedno stalo in počivalo, tako da je nagromadenih v njem na stotine neresenih aktov. Nič čuda, da so takozvane inšpekcije dela, ustanovljene v smislu določb zakona o zaščiti delavstva, samo na papirju in se jih delavstvo v mezdinih bojih niti daleko ni moglo posluževati uspešno. Nadzorstvo nad delovnim časom, nad varnostnimi napravami po veleobratih itd., vse je bilo iluzorično. Veleobrat in veleindustrija je v ministrstvu za trgovino in obrt imela pač neprimerno jačjo oporo. Lahko ji je bilo obiti vse upravičene zahteve delavstva.

Zakon o zavarovanju delavcev? Ne-le, da je pobasal slovenski denar v centralistično malho in da je uničil slovenske zavarovalnice, njihovi spočetniki obupujejo danes nad njim in napovedujejo socialnemu zavarovanju polom. Zakon o zaščiti reda i rada v državi (Obznana) pa pod firmo boja zoper protidržavne elemente pomeni Damoklejev meč, ki ga država pusti viseti nad delavstvom vplah, da ne bi se preveč razmahnilo.

Ne le, da je ministrstvo za socialno politiko skozi po mačehovsko skrbelo za delavske zaščitne ustanove v svojih proračunih, celo tako daleč smo prišli, da hočejo ministrstvo za socialno politiko ukiniti, da so črtali kredite za inšpekcije dela in da so posredovalnice za delo po celi državi pravzaprav onemogočili.

Ves ta čas je mednarodni urad dela deloval smotreno in skušal z mednarodnimi dogovori ublažiti mezdní položaj industrijskega in drugega proletarijata. Nastalo je 21 konvencij, ki so življenjskega pomena ne le za delavstvo, marveč za celokupno človeško družbo. Mednarodni urad za delo je podvzel vse korake, da so posamezne države te konvencije v smislu določb verzajske mirovne pogodbe ratificirale. Iz Jugoslavije pa so zastojali čakali odgovorov, kaj šele ratifikacij! Saj se na konferenci mednarodnega urada za delo vlada ni pošiljala delegatov! Ali naj bi šla poročat tja, kak bo naš invalidski zakon, kako žive naši kronski upokojenci, kako gladno umirajo železniški in monopolisti miloščinariji? Ali naj je šla poročat, kako polnijo ječe delavski voditelji, člani strokovnih organizacij in njihovi zaupniki?

Ni torej poseben poklon za našo državo, da se je pripeljal v Belgrad bivši francoski minister, sedanjí predsednik mednarodnega urada za delo g. Albert Thomas v svrhu, da konfirira z ministrom za socialno politiko g. Simonovićem o vseh perečih vprašanjih, ki tarejo jugoslovanski proletarijat. Ipak smo njegovega prihoda lahko veselili, kolikor toliko bo vendarle pripomogel, da se delavska vprašanja končno vendarle prično ventilirati in da pridemo enkrat ven iz vse ubijajočega socialnega mrtvila.

Na delavstvu samem pa je mnogo ležeče, da se oprime te rešilne bilke in da začne z organizirano močjo pritiskati na merodajne činitelje, ki naj store svojo sveto dolžnost, ako bočejo dobro državi in družbi.

Delavska zbornica pa bo morala imeti v tem vprašanju prvo besedo. E. K.

PONAREJEVALSKA AFERA V ŠTAJERSKEM DEŽELNEM ZBORU.

Gradec, 12. febr. (Izv.) Na današnji seji štajerskega deželnega zbora je bila na dnevnem redu interpelacija socialnih demokratov radi izjave Bethlena, da so z vednostjo in pomočjo državnega glavarja dr. Rintelena ponarejali v Wetelsdorfu češke bankovce. Interpelacijo je zagovarjal poslanec Machold, ki je tudi očital glavarju, da je ščitil monarhistične uradnike, medtem ko je preganjal republikanske in socialdemokratske. Dolžil ga je, da je podpiral ubežnike bele garde in druge politične emigrante iz Ogrske. V svojem odgovoru je dr. Rintelen izjavil, da nima niti on niti ne krščanska socialna stranka nikakih zvez z ogrskimi legitimisti. Če nismo odklonili ogrskih beguncev, je to samo čut dolžnosti, ki ga moramo imeti napram vsem sosedom. Glede osebnih preganjanj pa je izjavil, da nikoli ne vpraša za politično prepričanje uradništva in da tudi v interpelaciji navedenih slučajih ni vedel, kakega prepričanja je kateri. Ravno tako je odločno zavrnil, da bi imel kako zvezo s ponarejevalci.

Budimpešta, 12. febr. (Izv.) Parlamentarna komisija je imela danes sejo. Bili so zaslišani grof Windischgrätz, Raba in Heid.

Budimpešta, 12. febr. (Izv.) Policija je danes aretirala Bela Vargo radi razširjevanja ponarejenih bankovcev.

Posredovanje dela hoče vlada naprtiti občinam.

Na interpelacijo posl. Klekla o ukinitvi borze dela v Murski Soboti je minister za soc. politiko takole odgovoril:

Na Vaše vprašanje o ukinitvi borze dela v Murski Soboti mi je čast odgovoriti sledeče:

1. Moje ministrstvo je prošlo za kredit v predlogu proračuna za vseh 31 obstoječih posredovalnic za delo; med temi je bila tudi ona v Murski Soboti.

Predlog našega ministrstva je ministrstvo za finance zmanjšalo na 21 posredovalnic toda posredovalnica v Murski Soboti je še ostala.

Finančni odbor narodne skupščine pa je črtal vse in pustil le tri posredovalnice: Belgrad, Zagreb in Ljubljana.

Če bo predlog finančnega odbora v plenumu skupščine sprejet, je gotovo da bodo s 1. majem ukinjene vse posredovalnice razen omenjenih treh.

Naše ministrstvo predvideva vso škodo, ki bo s tem nastala za delavstvo v naši državi in to tudi zelo obžaluje, pa ne more pomagati.

2. Ker ministrstvu ni znano, s kolikim kreditom bo razpolagalo prihodnje leto, ne more javiti koliko bo moglo skrbeti za posredovanje dela.

Ne glede na stanje proračuna, si bo ministrstvo prizadevalo, da prevzamejo občine, v katerih so bile doslej posredovalnice, ki so po novem proračunu ukinjene, posredovanje za delo, dokler ne bo mogoče našemu ministrstvu zopet vzeti posredovanja v proračun.

Kolikor bo našemu ministrstvu mogoče, bo rado podpiralo občine, ki bodo prevzele to nalogo, toda sedaj je to popolnoma nemogoče.

To je res klasičen odgovor. Namesto da bi državna socialna postavodaja napredovala, pa hoče sedaj RR režim socialno postavodajo polagoma naprtiti — občinam! Čemu pa imamo potem sploh še državo? Ceste naj gradijo in zanje skrbijo občinarji, dasi plačuje ljudstvo v to svrhu ogromne davke, zdaj naj prevzamejo občine še posredovanje dela, jutri bodo zahtevali od njih, da prevzamejo še socialno zavarovanje.

Ali je to sploh še vlada, kar imamo pod tem imenom pod Pašičevim režimom?

Bolgarska kmetijska stranka za pušča načela Stambolinjskega.

Sofija, 12. februarja. (Izv.) Na zadnjem kongresu kmečke stranke je takozvana zmerna struja popolnoma zmagala. Kongres je sklenil resolucijo, ki popolnoma odbija vsako sodelovanje s komunističnimi organizacijami in izključuje iz stranke vse pristaše skupne komunistično-kmetijske fronte. Kongres je obsodil bolgarske emigrante, ki kot bivši predstavitelji bolgarske kmetijske stranke delujejo v inozemstvu proti sedanjemu režimu v Bolgariji in se sklicujejo na to, da imajo za sabo večino bolgarskega naroda. Kongres ugotavlja, da nima bolgarska kmetijska stranka s temi emigranti nobene zveze in da stranka nima drugih funkcionarjev kot redno izvoljeno vodstvo. Stranka poziva bivše svoje voditelje, ki so sedaj v inozemstvu, naj se poslužijo proglasene amnestije in se vrnejo v državo in lojalno sodelujejo pri ureditvi bolgarskih notranjih razmer na podlagi obstoječih zakonov.

Kmetijska stranka apelira na zapadno demokracijo, naj pomaga Bolgariji iz težke finančne in gospodarske krize. Končno se je kongres izjavil za vstop stranke v vlado široke koalicije, ker je samo široka koalicijska vlada zmožna rešiti državo iz sedanjega nereda, gospodarske krize in socialnih nasprotij. V odbor stranke so izvoljeni izključno le pristaši zmerne struje.

SVET DRUŠTVA NARODOV SE SESTANE 8. MARCA.

Ženeva, 12. febr. (Izv.) Na izredni seji sveta Društva narodov, ki se je vršila pod predsedstvom italijanskega poslanika Garbasso, so sklenili sklicati plenarno sejo za 8. marca. Na dnevnem redu bo kot prva točka sprejem Nemčije v Društvo narodov. Nadalje je določeno razpravljanje o proračunu in sestavi sveta Društva narodov.

BRIAND IN VANDERVELDE

Pariz, 12. februarja. (Izv.) Briand in Vandervelde sta razpravljala o formalitetah, ki so potrebne pri vstopu Nemčije v Društvo narodov. Oba sta bila mnenja, da bo Nemčija v najkrajšem času član Društva narodov, ker so

WEISSA SO ZAPRLI.

Dunaj, 12. februarja. (Izv.) Bivšega glavnega urednika Weissa Aleksandra je na podlagi preiskave o njegovi izsiljevalni aferi policija aretirala in ga izročila deželnemu sodišču.

PONAREJANJE BANKOVCEV.

Berlin, 12. febr. (Izv.) V Pariz je odšel šef kriminalnega urada dr. Weiss, da se s francoskimi policijskimi krogi posvetoje v zadevi ponarejanja bankovcev. Ob tej priliki hočejo stopiti v razgovore radi medsebojnega sodelovanja nemške in francoske policije.

RADIOTELEFONSKA ZVEZA Z AMERIKO.

Berlin, 12. febr. (Izv.) Po poročilih iz Londona je tamošnja radio postaja napravila poizkuse, da stopi v radio-zvezo z ameriško telefonsko družbo. Pogovori so se posredovali in je bila zveza boljša po noči kot po dnevi.

Beleške

△ Malo odgovora »Samoupravi«. Dr. Koroševemu govoru je posvečila članek tudi belgrajska »Samouprava«, glavni organ radikalne stranke. Predvsem ugotavljamo z zadovoljstvom, da je »Samouprava« s tem svojim člankom skušala biti malo pravičnejša napram nam Slovencem, kot pa je bila doslej. In do pravičnosti je zato še zmiraj zelo, zelo daleč; če hoče sploh kdaj priti do pravične sodbe o nas, potem se mora pač predvsem odvaditi govoriti o nas »od zgoraj dol«. Slovensko ljudsko stranko smatra »Samouprava« za stranko »lokalnega karakterja«. Ne razumemo, kaj si »Samouprava« pod tem predstavlja. Konstatiramo, da predstavlja SLS ogromno večino slovenskega naroda, ravno tako, kakor predstavlja radikalna stranka ogromno večino srbskega naroda. Kar je radikalna stranka v Srbiji, to je ljudska stranka v Sloveniji. Če ima radikalna stranka danes nekaj pristašev tudi izven srbskega naroda, je to pripisati samo okolnosti, da je ona pač vladajoča stranka v državi; ko bi to ne bila, bi gotovo ostala omejena na »lokalni karakter«, kar »Samouprava« pod tem razume. Glede slovenskega jezika trdi »Samouprava«, da uživa iste privilegije kakor srbsko-hrvatski jezik. Ugotavljamo, da ne uživa slovenski jezik niti enakih pravic s srbskim, kaj šele privilegije — privilegij je vendar več ko navadna pravica —; pač pa uživa privilegije srbski jezik, kar izpričuje že masa uradnih tiskovin v cirilici, s katerimi je Slovenija preplavljena. Moti se »Samouprava« tudi, ko trdi, da mi želimo, da se »nasilno sprečeva širjenje srpsko-hrvatskega jezika u Sloveniji«. Mi se protivimo zgolj nasilnemu širjenju srbo-hrvatske med nami na škodo našega materne jezika. Mi pa nočemo srbo-hrvatski delati prav nobene sile, še na mar nam ne pride. Vsakemu svoje, to je naše načelo. O položaju Slovenije in njenem razmerju do države ima »Samouprava« mnenje, da je Slovenija najbolj izpostavljena tujim željam in uplívom, in da je zato njen največji interes, da ostane čim trdnješe zvezana z ostalimi narodnimi deli. V stvari je to mnenje pravilno, toda opozoriti moramo »Samoupravo«, da velja ta interes na obe strani, kakor za slovenski narod, tako tudi za jugoslovansko državo. In ravno iz tega interesa mora država gledati, da se bo Sloveniji dobro godilo, da bo ta vez čedalje trdnješe držala. Dosedanji sedemletni režim je Slovenijo le izkoriščal in grešil nad njo ravno iz čisto napačnega belgrajskega mišljenja, ki se skriva tudi za gornjo »Samoupravino« konstatacijo, češ, saj Slovenci itak nič ne morejo narediti, saj so brez nas izgubljeni. Je pa že veliko pravičnejše razumelo položaj Slovenije angleško in francosko časopisje, ko je ob rojstvu Jugoslavije povdarjalo, da je Slovenija najvažnejša točka nove države, ker bo tvorila zapah proti aspiracijam s severa in juga... Upamo, da bo »Samouprava« to tudi uvidela in ko bo to uvidela, potem bo vse drugače presojala ne samo položaj, ampak tudi pomen Slovenije za našo državo. Iz tega vidika je govoril tudi dr. Korošec — ker pa tega vidika »Samouprava« še nima, si naravno njegov govor v marsičem napačno tolmači.

△ Senzacija včerajšnjega »Jutra« je, da je dr. Korošec postal centralist. Zakaj? Ker je nasproti uredniku »Politike« med drugim izjavil, da ni glavnega vprašanje danes, ali hočemo federacijo ali avtonomijo ali široko samoupravo. Glavno je, ali vobče hočemo sporazum. S tem, pravi »Jutro«, je Korošec preklekal, kar je govoril v skupščini oziroma zavrgel avtonomistično geslo, šel »zopet« med centraliste in noče drugega kot sporazum. To se pravi: on hoče v vlado za vsako ceno. Za Radićem — dr. Korošec! — Kadar si »Jutro« domišljuje, da bo usekalo po »klerikalcih«, takrat se ne ustraši napisati tudi največjo neumnost — za trapastega liberalnega Kranjca in Štajerca (da se poslužimo Jutrovega žargonja), češ saj jo bo verjel. Ampak toliko trapastega braveca »Jutro« le ne bo našlo, ki bi to verjel, kar je zgodbalo (Jutrov žargon!) o dr. Koroščevi kapitulaciji. Kajti jasno je za vsakega pametnega človeka, da je dr. Korošec v svojih izjavah v »Politiki« le potrdil to, kar je izjavil v skupščini, namreč da je treba napraviti konec centralizmu in revidirati ustavo. Ali na principu federacije, avtonomije, široke samouprave, to ni danes glavno vprašanje. Ker naprej je vendar treba doseči sporazum, načelni sporazum med Slovenci, Srbi in Hrvati, da se ima zavreči centralizem in z njim vidovdanska ustava. Ko bo enkrat ta načelni sporazum dosežen, potem se bodo šele mogla pričeti medsebojna pogajanja o novi strukturi države, ali na širji ali na ožji avtonomistični bazi. Torej najprej je potreben ta sporazum in vprašanje je danes, ali hočejo Srbi ta sporazum ali ga nočejo. Glavno in prvo je torej danes sporazum. Ko bi dr. Korošec sprejel centralizem, kakor to trdi »Jutro«, potem bi mu sploh ne bilo treba iskati sporazuma, potem bi enostavno kapituliral pred Pašićem kakor je to storil Radić, pa gotova stvar. — Tega pa »Jutro« ne bo nikoli doživel. Kajti dr. Korošec ravno tako ne bo nikoli postal centralist, kakor »Jutro« nikoli ne — resen list.

△ Slepa kura. S tem proletarskim in sodelniškim poklonom počasti včerajšnja »Delavska politika« dr. Koroščevo izjavo. Pa ji vrnimo miho za drago. Našla je zrno »Delavske politike« ko piše: »V tej državi vlada pravza-

prav belgrajska oligarhija, ki jo podpirajo državni eksploatirji.« Ali se »Delavska politika« nič ne boji, da jo bo kdo zato prijel za ušesa? Sleherni bravec »Del. politike« se pri takem pisanju takoj spomni na slavno znano zadržanje socialistov v parlamentu ob sprejetju Vidovdanske ustave. Kdo pa je bil tedaj Pašičeva rezerva? Ali ne ustanovitelj Delavske politike? Seveda! In »državni eksploatirji« so tudi preblizu »Del. politike«, da bi mogla brez strahu udrihati po njih. Saj ni nihče »srbske oligarhije« bolj podpiral kakor prijatelj »Delavske politike«, ki se ji imajo zahvaliti za neprecenljive dobrote. Zato ni previdno, če D. P. tako udriha po svojih najbližjih. In zato je njeno pisanje — kavsanijslepe kure, ki ne vidi, koga je pravzaprav ukavsnila.

Nemčija v Društvu narodov.

Nemčija je torej zaprosila za vstop v Društvo narodov in bo seveda tudi sprejeta. Priznati je treba, da je to važen korak h konsolidaciji Evrope, korak, ki je bil nujna zahteva časa, ki se je pripravljala dolgo in težavo. Od Versailles do Locarna — dolga pot!

Korak h konsolidaciji in normalizaciji Evrope... Tega dejstva ni mogoče utajiti, dasi se ne smemo udajati iluzijam in pričavati, da zlati vek sedaj Evropi pride. Največ pa ima pričakovati od tega najnovejšega akta Nemčija sama in tudi oni Nemci, ki bivajo izven nemških mej. Tega se pač gotovo zavedajo tudi tisti nemški nacionalci, ki z demagoško gesto odklanjajo locarnsko politiko kot ponižanje in kapitulacijo, ki umetno razpihujejo predvojno in medvojno mentaliteto, ne priznavajo poraza 1. 1918 in vidijo samo letnico 1871. Pripominjamo, da so vendar toliko razsodni, da uvidevajo, da rožljanje s sabljo danes Nemčiji nič ne koristi in da si more priboriti ugodnosti le s potrpežljivostjo in spretnostjo ob zeleni mizi.

Nemški oficijozni komentar k sklepu o vstopu v Društvo narodov pravi med drugim:

»Šele z vstopom Nemčije v Društvo narodov postanejo locarnske pogodbe resnica in se s tem soglasno s sklepom večine državnega zbora ustvarijo trdna tla za mirovne sile v Evropi. Nemčija more le na tej podlagi razviti in uveljaviti svoje lastne sile. Pri tem je odločilnega pomena, da dobi Nemčija takoj stalno mesto v Svetu Društva narodov. Možnosti, ki se s tem Nemčiji odpirajo, ne moremo soditi po dosedanjem udejstvovanju Društva narodov, ki je dalo povoda pogostim upravičenim pritožbam Nemčije. Dasi bi spričo splošnega političnega položaja ne bilo nič neumestnejšega kakor udajati se iluzionističnemu upanju na to, kaj Nemčija lahko doseže, bo vendar Nemčija v bodoče vsaj sodelovala pri posvetovanjih in glasovanju o vseh velikih zadevah, za katere je Društvo narodov pristojno. Pri mnogih odločitvah sveta Društva narodov bo šlo še dalje in bo njen glas imel odločilen pomen, ker mora po pravilih Društva narodov — v kolikor ni za kake posebne posamezne slučaje kaj drugega predvideno — svet D. N. odločati soglasno.

Kar tiče vsebine dela Društva narodov, ima vsak član pravico, da sproži pri vseh resnih političnih napetostih posvetovanje v Društvo in po tej poti uveljavi svoje stališče. S tem je Nemčiji zagotovljena zopetna udeležba pri velikih političnih odločitvah. V Društvu narodov se dalje lahko sproži revizija pogodb, ki jih ni več mogoče uporabljati, in takih mednarodnih razmerij, ki ogrožajo svetovni mir, če se obdrže. Tudi za splošno razorožitev, ki je eden najvažnejših namenov Društva narodov, lahko Nemčija kot član s poudarkom nastopi. Poleg teh splošnih nalog ima D. N. celo vrsto posebnih nalog, ki imajo ravno za Nemčijo življenjski pomen. K temu spada najprej uprava Saarskega ozemlja in varstvo(?) Gdanskega, dve vprašanji, ki jih brez sodelovanja Nemčije ni mogoče zadovoljivo rešiti. K temu pride še vprašanje kolonialnih mandatov, pri katerih nemški narod zahteva svoj delež. Končno je še treba posebno opozoriti na problem narodnih manjšin, ki jih mora varovati D. N. »

Nemčija se danes zaveda, da jo v Društvu narodov vsaj deloma žele sprejeti in da vstop ne bo zastoj. Gotovo je, da se bo skušala pri tem okoristiti, kolikor bo največ mogoče. Stresemannov apetit najbrž ni dosti manjši kakor apetit nacionalcev, le njegova taktika je drugačna in to uspešnejša. — In Društvo narodov po vsem tem? Organizacija držav zmagovalk res ni več; a organizacija velesil pa je — seveda z vsega upoštevanja vrednimi dobrimi stvarmi —; je zapadni »trust« v nasprotju z vzhodnim boljševiškim blokom.

SEF ANGLEŠKEGA GENERALNEGA ŠTABA ODSTOPILO.

London, 12. febr. (Izv.) General Eari of Cavan je bil jutraj sprejet v avdijenci in je podal demisijo na mesto šefa generalnega štaba. Za njegovega naslednika bo imenoval sir George Milne.

Rim, 12. febr. (Izv.) Podguverner v Rimu je zaukazal vsem šolam, da se mora povsod učencem prvi govor Mussolinijev prebrati in razložiti. Za tem pa naj učitelji po vseh šolah pobirajo zneske za Battistijev spomenik.

Dnevne novice

Potovanje v Chicago.

Za ureditev potovanja h kongresu poročamo to-le: V Chicago so se sestavili odbori za posamezne narodnosti. Obstoji tudi slovenski odbor, v katerem sodelujejo oo. frančiškani. Ker se od vseh strani premnogoštevilni gostje oglašajo in so hoteli že oddani, želi naš odbor, da bi čim prej zvedel za število Slovencev, ki nameravajo priti. Za to nam nudimo, naj mi do konca februarja sporoče svoje ime in svoj stan oni Slovenci obeh škofij, ki so se odločili za pot. Jaz bom o tem obvestil ondotni naš odbor.

Odbor želi, naj bi prišli Slovenci skupaj in naj bi o pravem času naznanili kdač pridejo. Jaz bi priporočal parobrodno društvo Canadian Pacific, ki ga v Ljubljani zastopa g. Josip Zidar, Dunajska c. 31.

Za potovanje je treba: a) potni list, ki dovoljuje potovanje v inozemstvo; b) vizum ameriškega konzulata v Zagrebu, h kateremu je treba iti osebno in mu tudi prinesiti fotografijo; c) druge vizume bo oskrbelo tukajšnje zastopstvo omenjene družbe.

Vozne cene so pa tele: a) oceanska karta III. razreda stane od Ljubljane do Montreala in nazaj Dol. 196, v katero vsoto so vključeni tudi ostali vizumi; b) oceanska karta kabinskega razreda od Luke vkrcaja (Cherbourg ali Hamburg) in nazaj Dol. 252; potnik plača sam žel. vožnjo in vizume, ki mu jih pa družba oskrbi. — Z novim letom je družbi Canadian Pacific uspelo, da pripravi nov razred za potovanje manj premožnih obiskovalcev, ki si žele ogledati Kanado ali Zedinjene države, tako da jim bo potovanje kolikor mogoče ekonomično. Novi razred se bo imenoval: »Turistovski tretji kabinski razred«. Pasažirji v tem razredu bodo uživali izpolnjenost ugodnost, bodo dobivali separatno in boljšo hrano in bodo brez dotika z navadnim tretjim razredom. Kanadska vlada in vlada Zedinjenih držav sta se sporazumeli in bosta ravnali s potniki tega razreda kot z neizseljenci in pasažirjem bo dovoljeno, da potujejo s parnikom direktno do Montreala, ne da bi morali izstopiti v Quebecu za revizijo in karanteno kot izseljenci. Cene tem posameznim razredom so minimalno zvišane proti cenam običajnega tretjega razreda in doplačilo bo znašalo: a) za enosmerno vožnjo Dol. 12.50; b) za vožnjo tja in nazaj Dol. 25. Potnikom v Chicago se ta razred priporoča. Železniške cene od Montreala do Chicago in nazaj Dol. 30.70 in 43.62. — Zraven pride še trošek za hrano in stanovanje. Vsi, ki nameravajo v Ameriko, naj radi potovanja stopijo v dogovor s g. Zidarjem. Odpotovali bi v začetku junija. Jeglič, škof.

★ Prve nagrade — celoten letnik »Ilustr. Slovenec« 1925 smo poslali naslednjim naročnikom-tekmovalcem: Jan. Nep. Breznik, Ruše; Mat. Dagarin, Čemšenik; Viktor Debeljak, Škofjaloka; Jakob Fatur, Radovljica; Mihael Ferik, Ljutomer; Anton Karo, Šostanj; Franc Kogej, St. Vid; Ivan Korže, Dobjo, Bosna; Franc Košele, sprevodnik, Novomesto; Jernej Kurman Vitanje; Jos. Lekše, Rovte, Vlado Lempl, Selnica ob Dravi, Avg. Lešnik, Orehovava, Slivnica p. Mariboru; Jurislav Murink, Lesce, Prosvetno K. I. društvo Sv. Peter pod Sv. Goro; Ognjeslav Skaza, Ptuj, Alojz Urh, Ziri, A. Vahčić, Videm; Ign. Vok, Ljubljana; Ant. Vovk, Metlika; Prve tri denarne in književne nagrade se oddajo čim dospo vse tozadevne prijave. Na prijave, ki dospo na upravo po 15. febr., se ne bomo mogli ozirati.

★ List »Amerikanski Slovenec« zopet dovoljen. Z odlokom ministrstva za notranje stvari štev. 8652 od 21. avgusta 1925 in z odlokom poštnega ministrstva štev. 3186 od 23. I. t. l. je list »Amerikanski Slovenec«, ki izhaja v Čikagu, v naši državi zopet dovoljen. Strašno dolga je pot od notranjega do poštnega ministrstva.

★ Umrl je 11. t. m. v Petrovčah g. Anton Koren, posestnik, župan in načelnik Hranilnice in posojilnice. Pogreb rajnega se vrši dne 13. t. m. ob pol 2. uri popoldne. Rajni je bil 30 let župan v Petrovčah in vedno odločen pristaš SLS ter je z njim naša stranka izgubila odločnega delavca za dobro stvar, ki nikdar ni klonil glave ter je radi tega užival tudi pri nasprotnikih splošen ugled.

★ Poročil se je v Belgradu Ljubljčan g. France Vončina, narednik garnizijske bolnice v Belgradu, z gospodično Milevo Milosavljevičevno iz Belgrada.

★ Podpirajmo zgraditev prvega slovenskega stadiona s tem, da kupimo srečke loterije »Stadion«, ki se povsod dobe po 10 Din.

★ Ob volitvah v Delavsko zbornico so gotovi možakarji iz pivovarne v Hudijami pri Laškem prerokovali, da bo vsak, ki ne bo volil »neodvisne del. liste«, odpuščen. Tako so strašili tudi rudarje, kateri so se seveda temu smejali, ker dobro vedo, da v Hudijami odpusča in sprejema delavce le g. ravnatelj, ki sam dobro pozna delazmožnost delavcev in ne bo vprašal za svet prej imenovanih možakarjev. Ko so pa »neodvisni« uvideli, da s tem strašilom ne bodo delavcev pritegnili, so pritisnili na drugo struno. Neki gospodič je namreč nekatere krščanske socialce označil kot delomrzneže in da bi se kot take moralo odpustiti. To je škandal za človeka, ki pravi, da je »napreden«, da si izmišljuje nekaj, o čemer nima niti pojma, ker ne pozna niti jamskega dela, niti razmer v jami. O delazmožnosti in o volji vsakega delavca do dela vedo le gospodje, ki vodijo obrat in hodijo v jamo pregledavat in presojať delo delavcev, dalje jamski paznik in slednjič sorudarji, ki delajo skupno naporno jamsko delo. Nikakor pa nima pravice govoriti o lenuharstvu rudarjev gospodič, ki jame niti videl ni.

★ Uprava Križa na gori sporoča vsem naročnikom, da je včeraj razposlala 3.—4. številko »K. n. g.« Vse naročnike, ki še niso poravnali naročnine, prosimo, da se poslužijo položnic, ki jih je uprava priložila 1. štev. in čimprej poravnajo naročnino. Naročnike, ki so spremenili naslov, ali ki ne bi prejeli »K. n. g.« v redu, prosimo, da sporočijo to upravi »Križa na gori« Ljubljana, Miklošičeva c. 5.

★ Številke družbe sv. Mohorja. K popravku glede Litije v včerajšnjem »Slovenec« naj v svojo opravičbo pripomnimo, da smo pač videli veliki napredek, odstotkov pa nismo mogli izračunati, ker Letopis Ljubljanske škofije za l. 1924 števila prebivavcev v Litiji ne navaja. V prihodnji številki »Domoljuba«, kjer bomo to statistiko v nekoliko drugačni obliki ponovili, bomo slavo Litije z veseljem razglasili. Vemo, da marsikaj še ni točno; hvala leži bomo za popravke. — Obenem bi sprožili željo, naj tudi Mariborska Prosvetna zveza naredi takšno statistiko, kakor jo je Ljubljanska in je moral številkar kar brž ubogati.

★ Centralno ravnatelstvo Trboveljske premogokopne družbe nas prosi, da objavimo: V nekem tukajšnjem dnevniku predbaciva g. dr. Janko Drnovšek gospodu ravnatelju Huberju, da je on kriv, da se vršijo sedaj redukcije delavstva v naših rudnikih. Izjavljamo, da te zadeve ne spadajo v delokrog imenovane gospoda, ampak, da je bilo centralno

ravnateljstvo žal primorano radi krize na premogovnem trgu reducirati stave delavstva.

★ Vsed trajnega prenapolnjenja zavodov za umobolne se vnovič opozarja, da se morejo v opazovalnico sprejemati le najhujši in zavodne oskrbe absolutno potrebni bolniki. Drž. splošna bolnica v Ljubljani.

★ Z Viča smo prejeli: Zupanstvo ozir. občinski odbor prosimo, naj da nasuti hodnike ob glavni cesti na Glincah in na Viču. Zadnji čas naravnost tonemo v blatu! Občinski odborniki naj si blagovolijo ceste ogledati in videti bodo, da je splošna nevolja proti sedanjemu odboru radi cest razumljiva! Zadnji čas je tudi, da se odstrani neokusna ograja pri »Sonce« in občina nakupi vrt ge. Toncove za tržni prostor ali za igrišče otrok.

★ Izložba fotografij in plakatov v Splitu. »Primorska zveza za napredek turizma« v Splitu, v sporazumu s predsedništvom »Jadranske izložbe« bo letos poleti organizirala veliko razstavo fotografij iz vseh krajev naše države in razstavo plakatov za propagando našega Primorja. Razpisan bo natečaj za dvajset najboljših fotografskih posnetkov in internacionalni natečaj za plakat »Naš Jadran«. V okvir te izložbe spadajo v prvi vrsti fotografije naših krajev, narodne noše, narodni običaji, kulturno-historični spomeniki, sport itd. Vsa navodila daje zgoraj imenovana zveza. Ta izložba bo skoraj gotovo vzbudila interes vse naše javnosti, posebno ker se bodo v zvezi s tem vršile posebne svečanosti in prireditve.

★ Sleparski trgovci s prešiči. Z Dolenjskega je prišlo več ovadb o nekem sleparju, ki se izdaja za trgovca s prešiči Janka Popoviča iz Ljubljane. Mož je osleparil že več oseb. Med drugim je izvalil gostilničarja Ignacija Bartelju v Ribnici 400 Din posojila in mu je napravil poleg tega še okrog 1000 Din škode, ker ga je pooblastil, da je kupoval zanj prešiče. Slepjar je okrog 25 let star, čedno oblečen in govori slovenski in nekoliko nemški.

★ Izginolo dete. V ponedeljek 8. t. m. popoldne okoli 4. ure je izginila tri in polletna deklica Amalija Zakošek iz Lahovega grabna štev. 4, župnije Jurkloster. Obupani starši jo iščejo noč in dan, pa nikjer ni nobene sledi za izgubljenjo.

★ Idiôt, sloviti roman svetovnoznane ruskega pisatelja Dostojevskega v slovenskem prevodu dr. Vl. Borštnika, katerega I. del je pravkar izšel v okvirju »Slošne knjižnice«, založba Zvezne knjigarnice Ljubljana, Marijin trg št. 8, se dobi za ceno Din 32.— za broširan in Din 40.— za vezan izvod.

Elito ljubljansko včeraj zvečer na »Five o'clock« je povabil guverner, serviral je gostom livriran lakaj v kitajskih škodelicah »Buddha«-čaj!

Roparski napad na poštni vagon fingiran?

Kakor smo že včeraj poročali, je bil odan poštni poduradnik Ivan Kalan takoj po prvem zaslišanju v policijsko sodne zapore. Tukaj so ga zasliševali policijski organi. Zaslišal ga je tudi revirni nadzornik g. Zajdela, kateremu je uspelo po vsestranskem temeljitnem zaslišanju zaslediti v osumlječem zagovoru marsikatera protislovja. Tako trdi osumljeni Ivan Kalan, enkrat da je prišel skozi vrata v železniški poštni voz, drugič pa pravi, da je vlomil skozi okno. Nadalje je bilo tekom četrtka natančno dognano, da je kraj, kjer trdi Ivan Kalan, da je drzni ropar skočil iz vlaka, sploh nemogoče za take skoke, zlasti, ker vozi vlak na dotičnem kraju z brzino 35 km na uro. Kakor smo že včeraj poročali, je dotični kraj popolnoma skalnat.

Po policijskem zaslišanju je bil Kalan izročen včeraj v sodno preiskavo preiskovalnemu sodniku g. Merali. Tudi sodna preiskava ne more dognati nič razbremenilnega za Ivana Kalana. Dognalo se je pa, da so ob progi, kjer pravi osumljenec, da je ropar izvršil rop, našli razne predmete, kakor vrečne plombe, košček vreče in še nekatere druge znake. Ko je ropar skočil iz vlaka — tako pravi Ivan Kalan — je slednji začel klicati na pomoč in je konečno vlakovodja na njegove klice vlak ustavil. Po ugoditvi ropa je vlak vozil dalje. In tudi od točke dalje so ob pregledovanju našli ob progi vrečo premoga iz usodnega ambulančnega voza. Zakaj? To dejstvo vedno bolj potrjuje sum, da je bil ta roparski napad skrajno rafinirano fingiran. Najdeni predmeti ob progi naj bi samo maskirali tatvino. Ta sum potrjuje tudi dejstvo, da so po natančni preiskavi našli v ambulančnem vozu ključavnico, ki je zapirala vrečo, oddano v Kočevju za Ljubljano. Poleg tega je ugotovljeno, da se je nahajala v denarnih vrečah, ki so bile ukradene, toliko količina kovanega denarja, da je bilo absolutno nemogoče v hipu pobasati denar v žepu odtisniti vreče v skoku iz drvečega vlaka in spraviti v hipu težke denarne vreče na varno. Poštni uradnik Ivan Kalan pa vsak sum odločno odklanja in trdovratno taji, da bi bil pri drzni tatvini količaj udeležen.

Ljubljana

○ Slovesna služba božja, ki jo bo imeel knezoškof dr. A. B. Jeglič, se vrši v proslavo štiriletnice papeževanja svetega očeta Pija XI. v nedeljo v ljubljanski stolnici. Dolžnost vseh zavednih ljubličanov je, da se te slovesne službe božje v čimvečjem številu udeležijo in s tem potestijo glavarja katoliške Cerkve.

○ Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani vabi k predpusni veselici, ki jo priredi v nedeljo 14. febr. 1926 ob pol 7. zvečer v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Spored: 1. Pevske točke pod vodstvom g. prof. M. Bajuka: Prelovec: Jaz bi rad rudečih rož; Nedved: Glas domovinski; Dr. Schwab: Večer na morju; Foerster: Razbita čaša. 2. Lumpacij Vagabund. Burka s petjem v treh dejanjih. Režiser gosp. Nenad. 3. Prosta zabava, šaljiva pošta itd. Vstopnina 6 dinarjev za osebo. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

○ Miklovo Zalo ponovi Krekova mladina na splošno željo v nedeljo 14. t. m. ob 3 v Ljudskem domu, Streliška ulica 12 in sicer zadnjikrat. P. n. občinstvo se prosi, da si preskrbi vstopnice v predprodaji, da ne bo pri blagajni prevlekega navala. Predprodaja vstopnic je vsak dan do predlave v Jug. strok. zvezi, Stari trg 2-I. in eno uro pred predstavo v Ljudskem domu. — Odbor.

○ Petindvajsetletnica svojega službovanja obhaja danes gospod Jakob Sedej na II. mestni deški osnovni šoli.

○ Gremij trgovcev v Ljubljani sporoča, da je dosedanji načelnik g. Fran Stupica, veletrgovec v Ljubljani, odložil načelniško mesto, ter da je prevzel posle načelnika podnačelnik g. Ivan Gregorc, veletrgovec v Ljubljani.

○ Prehodi na ljubljanskih cestah so postali v zadnjem času tako blatni, da marsikdo napravi, če ima le čas, raje daljši ovinek kot bi se ojunačil in gazil blato, ki sega včasih do členkov. Posebno se odlikuje v tem oziru naša Bleiweisova cesta, ki je mestoma tako razvožena in blatna, da se je vsak ustraši. Prav umestno bi bilo, da bi se posvečalo malo več pozornosti občinstvu in da bi se očistili vsaj prehodi na cestah, kjer so šole, razni uradi in podobni zavodi, kot jih je ravno na tej cesti vse polno.

P. S. F.:

Nekaj o nikalnih stavkih ter o rabi besede „nič“ v slovenščini.

III.

Kar trdim v začetku tega spisa pod točko (3), se pogosto dogaja n. pr. v priredno zloženih stavkih, vezanih s kopulativnimi vezniki: ne le — ampak tudi, ne samo — temveč (marveč) tudi. Marsikateri pisec namreč odtrga v takih priredjih brez potrebe nikalnico ne od besede samo (s katero skupaj tvori kopulativni veznik ne samo), jo zveže s povedkom (h kateremu prav za prav ne spada) ter na ta način pretvori afirmativni stavek v negativnega. Saj ne rečem, da bi se to nikdar in nikakor ne smelo zgoditi, n. pr. kadar se negativni povedek prvega stavka v drugem stavku afirmativno ponovi, ali kadar se v drugem stavku rabi sicer soroden ali istoznačen, vendar ne isti povedek, kakor v prvem. Tako n. pr. se čisto pravilno in lepo glasi priredje: »Pokojni znanstvenik ni bil samo globoko učen, (ampak) bil je tudi globoko veren in pobožen mož« (namesto: ... je bil ne samo globoko učen, ampak tudi globoko veren itd.). — Istotako stavek: »Smrt ne pokosi samo starosti, ampak postrelji tudi mladino.« Vendar mi bodi dovoljeno poudariti, da se v največ takih priredjih — vsaj za moje uho — veliko naravnije glasi in ugodneje sliši, ako se po-

vedek rabi trdilno, kopulativni veznik ne samo pa pusti — kolikor mogoče — nedotaknjen.

Sledeči, v prvem delu prisiljeno nikalni »primeri«, prepisani iz dnevnega časopisja, bi torej ne smeli služiti kot zgledi za tako rabo:

Za predlog niso glasovali le (bolje: so glasovali ne samo) krščanski socialci, ampak tudi socialni demokrati.

Gospod I. Z. je tem povodom priredil slavnosten banket s plesom, ki se ga niso udeležili samo (bolje trdilno: ki so se ga udeležili ne samo) italijanski oficirji, ampak tudi mnogi domači veljaki.

Iz tega ni nastala samo (naravnije: je nastala ne samo) ministrska, temveč tudi prava državna kriza.

Skirmut je izjavil, da se Poljska ne strinja z malo antanto samo (pisec hoče vendar poudariti, da se Poljska strinja z malo antanto, in sicer ne samo) glede programa genovske konference, marveč tudi glede drugih perečih političnih vprašanj.

Štrajk, katerega so (pravilno: ki so ga) začeli približno pred desetimi dnevi angleški rudarji, ni velikega pomena (kako nerodno!) le za neposredno prizadete, ampak tudi za svetovno gospodarstvo.

To je na kratko vsebina tega znamenitega dela, ki ga nismo pogrešali že dolgo samo (človek z zdravim jezikovnim čutom bi rekel: ki smo ga že dolgo pogrešali ne samo) v slovenski literaturi, temveč tudi v tujih slovstvih.

Med prisiljeno nikalne stavke

bi bilo šteti — po mojem okusu — tudi naslednja dva:

(Neki dnevnik je poročal na kratko o vsebini aprilске številke »Slov. Pravnika« in je najprej poudaril aktualnost na uvodnem mestu tega snopiča priobčene razprave dr. Lapajnet. Potem pa je zapisal: »Nič manj aktualen in zanimiv ni članek dr. Goršiča itd.«

(In v nekem drugem poročilu sem bral:) »Nič manj ljubka in učinkovita, kakor prva, ni bila druga skupina živih slik.«

Ta dva stavka sta v resnici nikalna, čeprav sta njiju pisca bila prisiljena, nikalno vez (ni, ni bila) postaviti za povedek (aktualen in zanimiv, ozir. ljubka in učinkovita) ali prav za prav šele za sledeči (skrčeni) primerjalni stavek (kakor Lapajnetova razprava [ki si ga je lahko dopolniti v mislih] in kakor prva). Ravno zaradi teh primer ni bilo mogoče nikalno vez postaviti tik pred povedek, zlasti ne v drugem stavku, v katerem je primera (kakor prva) dejansko izražena. Tej nepriliki bi se bila pisca prav lahko izognila, ko bi bila stavkoma dala trdilno obliko, t. j. ko bi bila svojo sodbo naravnost izrekla, ne pa po ovinku besednega ukrasa litote, ki v teh in takih primerih tudi ni umestna, kajti primerjalnemu vezniku kakor v trdilnem zavistniku odgovarjajo v glavnem stavku pozitivni prislovi tako, enako, ravno tako, prav tako, ne pa negativni nič manj. Koliko lepše in naravnije bi se glasila gornja stavka v pozitivni in trdilni obliki: Prav tako aktua-

len in zanimiv je (tudi) članek dr. Goršiča. — Prav tako ljubka in učinkovita, kakor prva, je bila (tudi) druga skupina živih slik. — Ali ne?

„Človek ni igrača.“

(odpor ruskega kmečkega ljudstva proti sovjetski postavodaji o zakonu.)

Pisali smo že o razburjenju, katero je izzval v vodilnih sovjetskih krogih načrt postav o zakonu, katerega je izdelal prvi državni pravdnik SSSR Krilenko. Centralna vlada je končno razposlala vprašalne pošte na vse sovjetke, da si vstvari natančno sliko. Zdaj prihaja sto in stotisoč odgovorov in vsi so soglasni. »Izvestija« celo pišejo, da »bi bilo prihodnjič boljše ne razburjati možikov s sličnimi vprašanji. Vemo, da je poglobila revolucija kmečko zavednost: naj se izrabi ta povišana aktivnost v prid državi, a ne proti njej.«

Kmet Platon, član osrednjega izvršilnega odbora sovjetov, formulira v »izvestijah« temeljne kmečke zahteve v besedah: »Človek ni igrača. Kmetje priznajo samo cerkveno poroko in nočejo, da bi se podiralo to, kar mora imeti trdne temelje.« Druga sodba: »Kmečko delo je težko. Zato smo, kmetje, vajeni, da bi bilo vse resno, ne pa otročarije.« Kmetje se spominjajo kot ideala stroge pravčnosti predvojnega časa. Nove postavbe so prinesle: razuzdanost, rodbinske prepire, sovraštvo, tožarenje, umore, upropačeno rodbinsko življenje.

Posebno slabe posledice ima na kmetih

Po širnem svetu

P. A. C.

Pismo iz Egipta.

Vzroki vojske Francozov z Druzi v Siriji.

Aleksandrija, 30. januarja 1926.

Francozi imajo zdaj na dveh krajih vojsko: v Maroku in v Siriji. Na obeh bojiščih imajo težko stanje in velike izgube. Ker je Egipt blizu Sirije, se razume, da se tukaj za vojsko v Siriji zelo interesiramo. Gotovo je, da se marsikdo vprašuje, kaj je pravi vzrok te vojske, oziroma vstaje v Siriji.

Sirijska meja na Palestino ali Sv. deželo in je približno tako velika, kakor Češkoslovaška, in malo manjša od Jugoslavije. Ima pa samo 3 milijone prebivalcev. Večja mesta so: Bejrut, Aleppo in Damask. Prebivalci so po veliki večini mohamedanske vere, po krvi pa največ Arabci. Druzi, ki so se v prvi vrsti dvignili zoper Francoze, so mohamedanska verska ločinka in zelo fanatični. Po krvi so pristi Arabci, zato pa vsi Arabci delež naokoli ž njimi vlečejo in jih podpirajo, kjer le morejo.

Cela Sirija je po pogodbi v San Remu leta 1920. prišla pod francosko oblast, ker je Francija že pred svetovno vojsko imela v Siriji velik vpliv in posebej še protektorat nad katoliškimi Maroniti v Libanonu in AntiLibanonu. Maroniti so okrog 300.000.

Francozi so bili pred sedanjo vstajo v teh krajih zelo priljubljeni, zlasti še pri Maronitih in v treh prej omenjenih mestih. Vse šole in vsa trgovina je bila tod v francoskih rokah in sicer pri kristjanah in pri mohamedanih.

Da bi Francozi lažje gospodarili v Siriji, so vso deželo razdelili v šest malih pokrajin, nad katerimi so imeli vrhovno oblast. Te pokrajine se imenujejo: Veliki Libanon, Damask, Aleppo, Alavi, Druzi in Aman.

V Bejrutu, ki je primorsko mesto in ob enem glavno mesto Velikega Libanona, je sedež francoskega višjega poveljnika za celo Sirijo ter sedež katoliškega škofa, ki je tudi apostolski delegat, t. j. papežev zastopnik pri francoski vladi za Sirijo. Bejrut ima 80.000 prebivalcev.

Kaj je torej vzrok sedanje vojske ali vstaje, ki divja že celo leto in prav nič ne pojema? Kratko rečeno: Nezasišena nepredvidnost francoskega višjega komandanta generala Serraila. Lahko bi pa rekli: Naravnost kazen božja! Bog se poslužuje vojske, da pokori francoske brezverce. Francoski brezverski listi so se vedno pritoževali nad domačo francosko vlado, da podpira v Siriji katoličanstvo.

Ko so prišli po vojski na krmiho popolnoma protiverski radikali, so takoj poslali v Sirijo kot vrhovnega komandanta zagrizenega framasona generala Serraila, češ, ta pač ne bo podpiral katoličanstva v tej deželi. Serrail je prav v kratkem času pokazal svojo pravo barvo. Razdražil je zoper Francoze vse stranke v Siriji: mohamedane, jude in kristjane ter povzročil sedanjo vojsko, ki požira kot divja zver ljudi in denar, pa še ni videti nobenega konca.

Ko so francoski katoličani zaslutili, da vlada namerava poslati generala Serraila v Sirijo, so jo takoj opomnili na veliko nevarnost ne toliko za vero, marveč za politično oblast Francoske, če bo ta brezverski general dobil mandat za Sirijo, kjer ima Francoska varstvo nad katoličani. Toda brezverska radikalna vlada je bila gluha in slepa za lepo svarjenje ter je zoper svoje boljše prepričanje poslala generala Serraila v Bejrut.

Mož je začel takoj ostro nastopati zoper katoliško Cerkev. Ko je prišel v Bejrut, katoliškega škofa še obiskal ni. In ko mu je ta zaradi ljubelega miru napravil vizito, mu Serrail obiska ni hotel vrniti. Ob vseh večjih slav-

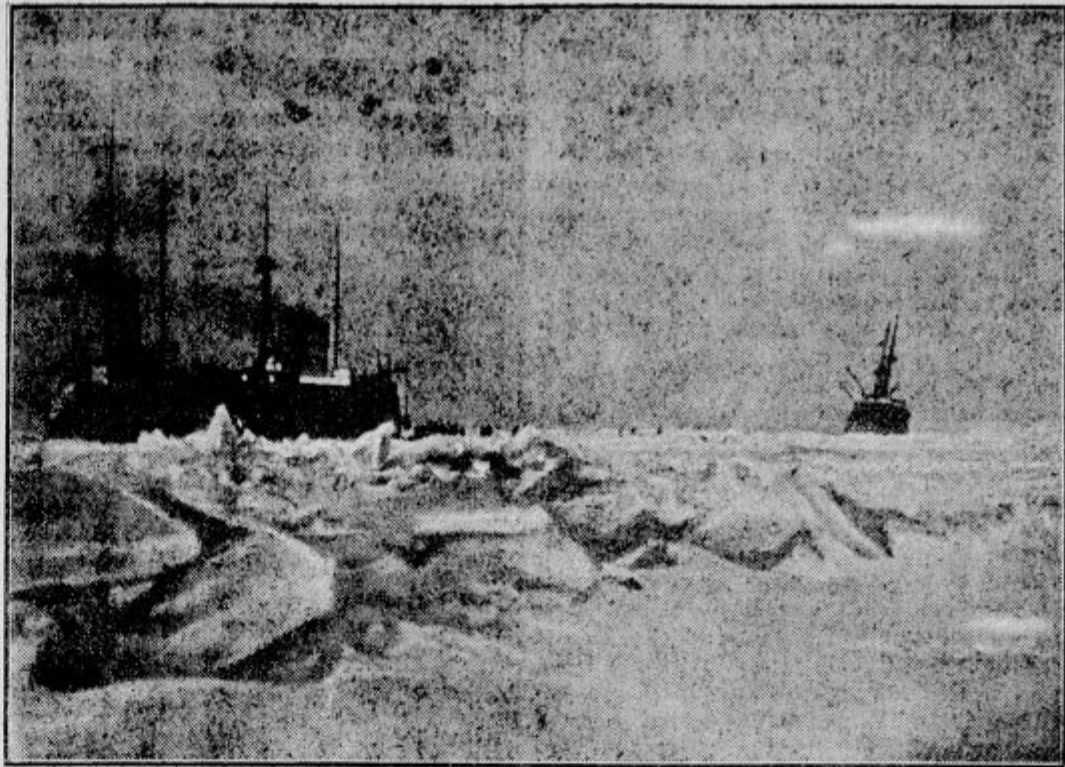
nostih pride francoski višji komandant v stolno cerkev, kjer mu med sv. mašo slovesno izkažejo predpisane časti kot zastopniku Francije, ki je pokroviteljica katoličanstva v vsem Orijentu že nad sto let. General Serrail ni hotel iti v cerkev ter je očitno pokazal, da prezira katoličanstvo. Še več! Ko je potreboval vojakov, je poklical pod orožje najprej francoske katoliške misijonarje, predvsem šolske brate, tako da so morali kar čez noč zapreti več francoskih šol, ker so morali učitelji iti nemudoma pod orožje, dočim jih v poprečnih časih nikdar niso pozivali, ako se niso sami prostovoljno oglasili za vojaško službo, ker so kot učitelji neprenehoma delali za francosko državo. — Toda general Serrail je šel še dalje. Ko je prišlo do prvih bojov z Druzi in so ti Francoze oblegali v mali trdnjavi Sueda, je Serrail poslal mali oddelek vojakov, da bi osvobodili trdnjavo. Postavil pa je prav v prve vrste same misijonarje, in sicer 68 po številu, če tudi so bili večinoma še le 12 dni pri vojniki in poprej v življenju niso nikoli nosili orožja.

Bog je udaril Serraila z egiptovsko slepoto, da je začel delati še druge, nezasišene politične neumnosti, kakor zdaj priznavajo celo brezverski francoski listi. Gospa Mirjam Harry, rojena v Siriji, žena slovečega francoskega umetnika-kiparja v Parizu, popisuje v francoskem listu »Matine«, kakšne nepredvidnosti je general Serrail zagrešil v Siriji, ker ni poznal značaja ljudstva. Po vsem svetu je znano, kako skrbno prave in pristne mohamedanske žene še vedno zagrinjajo svoje obraze in kako zelo se spodtikujejo nad evropskim ženstvom, ki hodi nezagrinjeno. Posebno strogi so v tem fanatični Druzi — tako pripoveduje gospa Harry. V prej omenjenem mestecu Sueda ali Sueda je general Serrail priredil veliko plesno zabavo. Francoske gospe in gospodične, posebno še žene francoskih častnikov, so prišle na ples oblečene po najnovejši modi, to je oblečene samo za silo. Na to veselico pa je general Serrail povabil tudi vse imenitnejše Druze, posebno še njih višjo duhovščino in predvsem predstojnika vse duhovščine, ki ga Druzi časte kot živega svetnika, ker je neznanstveno strog in pobožen. Ko se je ta višja duhovščina in ta fanatični njih poglavar odzval povabilu ter opazil te moderno oblečene, to je na pol nage francoske ženske, so vsi smatrali, da se general Serrail norčuje iz njih in da je dal te mlade ženske zato tako obleči, da bi Druze dražil, ker se njih žene tako skrbno zagrinjajo. »Pri nas poštene ljudje ženske zagrinjajo,« je šejk Druzov naravnost izjavil, »ti pa si te ženske samo toliko oblekel, da so še bolj nespodobne. Bolj čedne bi bile, če bi še teh srajc ne imele, ki so na vseh koncih in krajih preozke in prekratke.«

Po tej kratki izjavi je šejk z vsemi svojimi dvorano zapustil. Dal se je na to zapreti v bližnjo mošejo, kjer je molil in se postil, ločen od sveta tri dni in tri noči, da bi opravił pokoro, kakor je sam rekel, ker je nehote in prisiljen gledal te »nagane ženske hudiče«. (Naj omenim, da se tega čednega priimka za ne-taktne francoske gospe in gospodične nisem jaz zmislił, temveč ga jim je dal razdraženi mohamedanski šejk. Celotno stvar sem jaz samo vestno prepisal iz poročila gospe Harry.)

»Ni čuda,« pravi nadalje gospa, »da je ta in še nekateri drugi taki škandali Druze tako razkačili, da so pograbil nazadnje za orožje.« (»Aurora«, 1. jan. 1926.)

Puške pa so počile, ko je general Serrail v Damasku odprl javne hiše za svoje vojake. General je bil zaskrbljen, da morajo domačini dati gotovo število žensk za te lokale. Najhujše ponižanje in razžaljenje za mohamedanske Sirijane pa je bila pri tem ta okoliščina, da so bili francoski vojaki iz afriških kolonij,

Pomožna akcija za ladje, ki so zamrzale v Vzhodnem morju. Estonski ledolomec in neka druga ladja prinašata pomoč od leda poškodovani ladji.

t. j. da so bili črnci. In za te črne, zaničevane zamorce, ki jih imajo mohamedani za sužnje, so morali dati meščani svoje bele žene in svoje lepe, mlade hčere, ki jih tako skrbno zakrivajo, da bi jih drugi ne videli! To je bilo zanje preveč. Nastal je ponoči v Damasku upor in sicer tako hitro in nenadoma, da je bilo veliko francoskih vojakov poklenih tako rekoč v spanju ali pa v javnih hišah in da je sam general Serrail prav komaj živ ušel.

Drugi dan je del razkačeni Serrail brez usmiljenja bombardiral mesto Damask, ne da bi bil o tem poprej obvestil kristjane, ali vsaj Evropejce. Še Angleži v mestu niso vedeli v prvem trenutku za vzrok nenadnega napada.

Damask ima 170.000 prebivalcev in je za mohamedane sveto mesto, tako kakor Jeruzalem. Vsi brez razločka, mohamedani, jude in kristjani so bili razkačeni nad generalom Serrailom in vojska se je širila kakor ogenj po vsi deželi.

Od tega časa teče kri v Siriji in vojska se vedno dalje širi. Sirijane podpirajo Arabci od

vseh strani; podpirajo jih Turki, ki so v bližini, in domači listi so prinesli poročila, da so med Druzi, ki so najhujši puntarji, videli celo Angleže, kar pa najbrž ne bo res. Resnica pa je, da imajo Sirijani izvrstno orožje, najboljše puške in topove. Videti je bilo celo sirske aeroplane, ki so prišli prav golovo v Evropo.

General Serrail je že davno odstavljen, vojska pa še vedno divja. Francozi o vojski le malo poročajo, drugi pa tudi ne morejo, ker je francoska vojaška cenzura zelo stroga. Arabski listi pišejo, da imajo Francozi v Siriji vsega skupaj 100.000 vojakov in vendar ljudstva ne morejo ukrotiti, ker je tako raztreseno po veliki deželi, ki je na pol puščava. Kjerkoli pa se loči kak manjši francoski oddelek od glavnih čet, je gotova stvar, da ga domačini pokončajo do zadnjega moža.

Francozi pošiljajo teden za tednom nove vojake, zdaj celo domačine, v Sirijo. Videti jih je lahko v aleksandrijski luki, ko gledajo z ladij. Na suho jih pa ne puste, ker bi jim sicer ušli...

Kulturni pregled

AKADEMIJA V POČESTENJE PREŠERNOVEGA SPOMINA OB 125 LETNICI ROJSTVA.

Društvo slovenskih književnikov je s sodelovanjem nekaterih opernih članov in slovenskega kvarteta priredilo dne 10. februarja v dramskem gledališču svojo akademijo. Že prej objavljeni program je skušal podati v nekaterih recitacijah in uglasbenih pesmih značilne poteze Prešernove poezije, uvodna beseda pa označiti Fr. Prešerna kot našega največjega pesniškega duha. Nastopili so Oton Zupančič z uvodno besedo in tremi recitacijami, Fr. Finžgar, Vida Jerajeva, Fr. Albrecht, J. Vidmar z recitacijami, Slovenski kvartet (Banovec, Pečenko, Završan, Zupan), Julij Betetto in gđ. Potučkova s petjem in K. Jeraj ter N. Stritof kot spremljevalca na klavirju. Program se je izvršil zelo lepo in prireditelji so se resno pripravili zanj; iz pietete do visokega imena prireditve se nam ne zdi umestno, da bi se spuščali v posameznosti izvajanja točk. Mogoče bi se bilo dotekniti le celotnega programa in pa uvodne Zupančičeve besede, ki je kljub ostri črti in tehničnim mislim nekajkrat mahnila v stran. S priznanjem podarjamo, da se je ljubljansko občinstvo odzvalo v nenavadno častnem številu in je s slovesnim razpoloženjem sledilo sporedu. Zato si lahko mislimo, kako mogočen uspeh bi bila imela taka prirediteljev na dan 3. decembra 1925, kot resnično narodno praznovanje. Društvo slovenskih književnikov je svoj dolg častno poravnalo, manj častna je ta poravnava za naše gledališče kot višjo narodno ustanovo, ne poravnava pa ostane ta dolg za večino drugih visokih ustanov. Fr. K.

Sem Benellijska »Tragedija ljubezni«, ki je nastala v dobi fašistovske Italije in obravnava problem ljubezni z ozadjem 13. stoletja in je takoj izdelana, da je občinstvo vse navdušeno zanj prav radi problema samega, ki je v bistvu svojem problem današnje Italije, — ta tragedija pride prvič med Nemce v Berlin, kjer jo v kratkem vpripori znani Reinhardt. K prvi vpriporitvi se pripelje avtor sam. Kako aktualna je ta tragedija, priča dejstvo, da jo je fašistovska vlada dala odstavi iz dnevnega reda z motivacijo, da je — nevarna javnemu redu. Po nekaj mesecih jo je pa morala zopet dovoliti in dati prosto pot po italijanskih mestih, ker je občinstvo vse navdušeno za to najmočnejše delo povojne italijanske literature. Ali bi ne kazalo spraviti te igre tudi na ljubljanski dramski oder? Bi vsaj mogli meriti potenco in aktualnost dveh nacionalnih tragedij s historičnim ozadjem, nastali sočasno, ena v Italiji, druga pri nas — v povojni dobi. Mislamo, da bi bila primera zelo interesantna med našo tragedijo ljubezni, Zupančičevo »Veroniko Deseniško« in Benellijsko »Tragedijo ljubezni«.

Kralj Albreht član francoske akademije za politične vede. V francoski akademiji za moralne in politične vede je bilo po smrti Woodrow-Wilsona, bivšega predsednika Z. D. eno mesto izpraznjeno. Akademija je v svoji seji pred par dnevi na to mesto soglasno izvolila Albrehta I. kralja Belgije. S tem je akademija izrazila belgijskemu kralju ne le pri-

znanje njegovih znanstvenih zmognosti, ampak tudi zahvalo Francije svojemu najboljšemu in najzanesljivejšemu zavezniku.

Mariborsko gledališče

14. februarja: SOVRAŠTVO, socialna drama.
28. februarja: DIVJI LOVEC.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Sobota 13. febr.: ANI CHRISTIE. Premijera. Izv. Nedelja 14. febr. ob 3 pop.: VDOVA ROŠLINKA. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. Ob 8 zvečer: PEGICA MOJEGA SRCA. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. Ponedeljek 15. febr.: HENRIK IV. Red D. Torek 16. febr.: Zaprt.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sobota 13. febr.: DON JUAN. Red D. Nedelja 14. febr. ob 3 pop.: ZVEDAVE ZENSKE. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. Ponedeljek 15. febr.: DON JUAN. Red B. Torek 16. febr.: Zaprt.

Sreda 17. febr.: VEČNI MORNAR. Premijera. Izv.

Nedeljske posetnike opernih predstav opozarjamo na nedeljsko popoldansko operno predstavo, ko se vpripori izredno ljubka in zabavna Wolff-Ferrarijeva opera »Zvedave ženske« s sledenbo zasedbo: Beatrice gđ. Potučkova, njena hčerka Rozavra ga. Lovšetova, služkinja Colombina ga. Poličeva, Eleonora ga. Ribičeva, Othavio, mož Beatrice je g. Rumpelj, Lelijo g. Janko, mladi Florindo g. Banovec, Pantalone g. Subelj in Arlecchino, sluga g. Zupan. Dejanje te muzikalne komedije se vrši v Benetkah. Opero dirigira g. Neffat, režira g. Bučar. Predstava je ljudska in veljajo za njo znižane ljudske cene. V drami je popoldne ob 15 »Vdova Rošlinka«, zvečer ob 20 pa velezabavna »Pegica mojega srca«. Tudi ti dve predstavi sta ljudski pri znižanih cenah.

Soboto zvečer je v dramskem gledališču premijera drame »Ana Christie« z go. Nablocko, gg. Cesarjem in Levajem v glavnih vlogah. V operi pa se poje priljubljena Mozartova opera »Don Juan« z Aleksandrom Balabanom v naslovni vlogi. Operna predstava se vrši za red D, dramska premijera pa je izven.

Ljudski oder

v Ljubljani

Igra »Številke gospe Rožmarinke«, ki jo je igral preteklo nedeljo v »Ljudskem domu« naš »Ljudski oder«, je bila vseskozi dobro pripravljena in lepo igrana. Pozna se, da ima »Ljudski oder« resno voljo, da vzgoji dobre diletante in tudi občinstvo, ki obiskuje njegove igre. Najbolj sta ugajala g. V., ki je izborni igral slugo, in pa uloga gospe Rožmarinke, ki je bila v gotovih trenutkih prav vzorna. »Višja gospod« pa je bila iz-
vzemši markija bolj okorna in preveč monotono govoreča, preveč mehanična v igri. V glavnem pa je bila igra vseskozi lep predpusten vžitek. Škoda je, da ni občinstvo napolnito dvorane, da bi se navžilo smeha — »faktum!« Igra sama je po naši sodbi dobro presajena v naše domače razmere, ki jim je trnovsko predmestje s svojimi izvoški in drugimi tipi iz ljubljanske družbe primeren milja.

Dragocene knjige najdene v Stockholmu.

Pri ureditvi knjižnice stockholmskega konzistorija so našli devet velikih knjig iz 14. do 15. stoletja. Med najdenimi knjigami je tudi latinsko sveto pismo iz leta 1429 in pa Ivana Bugenhagen-a »Razlage k Davidovim psalmom.« Od te knjige je bil doslej na celem svetu znan edini eksemplar, ki je shranjen v univerzitetni knjižnici v Upsali.

